

П'яті бібліотекознавчі студії, присвячені пам'яті професора Михайла Семеновича Слободяника

13 грудня 2019 р. відбулися П'яті бібліотекознавчі студії, присвячені пам'яті професора Михайла Семеновича Слободяника, на тему «Бібліотека в епоху трансформацій». Започаткований 9 грудня 2015 р. Інститутом бібліотекознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського захід уже другий рік поспіль проходить у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого, що засвідчує тісну співпрацю двох найавторитетніших книгозбірень держави і в царині висвітлення наукового доробку доктора історичних наук, професора, члена Академії наук вищої освіти України, члена-кореспондента Міжнародної академії інформатизації М. С. Слободяника (1949–2015).

Співорганізаторами заходу, окрім НБУВ та НБУ імені Ярослава Мудрого, виступили Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Київський університет імені Бориса Грінченка. У засіданні взяло участь понад 70 бібліотечних фахівців, викладачів профільних вітчизняних вишів, зокрема Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, Державної бібліотеки України для юнацтва, Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв, Національного авіаційного університету, Приватного вищого навчального закладу «Європейський університет», Муніципального закладу вищої освіти «Київська Академія мистецтв» та ін. До програми заходу, який працював у форматі пленарного засідання і круглого столу «Творча спадщина М. С. Слободяника та сучасність», було включено 22 доповіді, автори яких соратники, колеги, учні, послідовники відомого українського вченого, педагога, бібліотекознавця, бібліографознавця, документознавця.

Відкрила засідання генеральний директор Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого **Т. І. Вилегжанина**. Вона привітала учасників Студій, наголосила на необхідності консолідації зусиль та скоординованості дій провідних бібліотек країни задля більш дієвого впливу на формування державної політики у вітчизняній бібліотечній справі. Доповідачка порушила комплекс проблем, з якими стикнулися бібліотеки (не лише публічні, а й наукові) в умовах кардинальних суспільних трансформацій, окреслила перспективні підходи до вирішення основних завдань удосконалення чинного галузевого законодавства з метою модернізації бібліотечної галузі задля її виживання в сучасних реаліях. Вона також відзначила, що трансформаційні явища у вітчизняній бібліотечній справі відбуваються і під впливом внутрішніх чинників, що зумовлені інно-

ваційними процесами у самій інформаційно-комунікаційній діяльності у контексті пошуку її нових форм, творення нових методів і засобів обслуговування користувачів, запровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, переходом до інноваційної моделі розвитку, імплементацією та гармонізацією європейських і міжнародних стандартів, які мають бути адаптовані до українських реалій.

Заступник генерального директора НБУ імені Ярослава Мудрого **Н. І. Розколупа** у своєму виступі торкнулася нововведень у бібліотечній галузі як складової соціокультурної політики держави. Доповідачка відзначила, що на сучасному етапі державна політика стосовно інформаційно-бібліотечної сфери як однієї із найактуальніших та фінансово ємних не відповідає світовим тенденціям, вона потребує постійного державного протекціонізму, удосконалення правового поля задля ефективного функціонування бібліотек, оптимізації управління ними на місцевому, регіональному і національному рівнях. Навколо порушених **Н. І. Розколупою** питань виникла жвава дискусія. Вона засвідчила обізнаність присутніх щодо основних засад національної політики та усвідомлення необхідності посилення міжвідомчої взаємодії стосовно формування більш ефективної стратегії структурного вдосконалення галузі у сучасних умовах.

Завідувачка кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник **О. В. Воскобойнікова-Гузєва** – перша з учениць М. С. Слободяника, котра захистила докторську дисертацію – присвятила свій виступ обґрунтуванню базових засад еволюційності, інтеграційності та трансформаційності бібліотечного соціального інституту, якому нині притаманний достатньо динамічний характер.

Директор Інституту бібліотекознавства НБУВ, кандидат історичних наук **О. М. Василенко** у доповіді «Бібліотекознавчі дослідження в контексті модернізації системи стандартів у бібліотечній справі України» розкрила накопичений фахівцями Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського досвід розвитку нормативно-методичної бази наукового, організаційного, методичного забезпечення сучасної бібліотечної діяльності, виокремила визначальні чинники, які справляють вплив на процес імплементації міжнародних стандартів бібліотечної діяльності в Україні.

З особливим інтересом аудиторія сприйняла доповідь

багаторічного колеги, товариша М. С. Слободяника, завідувача відділу НБУВ, кандидата технічних наук, старшого наукового співробітника **Л. Й. Костенка** «Буревісник бібліотечних трансформацій», у якій були розкриті маловідомі сторінки життєвого, наукового шляху видатного вченого, багатогранної цілеспрямованої особистості.

У доповіді директора Наукової бібліотеки НАКККіМ, кандидата історичних наук **В. О. Копанєвої** «Концептуальна модель бібліотеки в середовищі цифрової науки» йшлося про бібліотекознавчі засади когнітивної концепції наукової комунікації для сприяння обміну знаннями між ученими в електронному середовищі та синергетичні підходи до взаємодії бібліотеки з цифровою наукою. Доповідачка поділилася теплими спогадами про професора-викладача, про його батьківське ставлення до студентів, серед яких вона була тридцять років тому.

Заступник директора Державної бібліотеки України для юнацтва, кандидат історичних наук, доцент **О. Б. Виноградова** у доповіді «Учені – послідовники ідей М. С. Слободяника» представила різні напрями наукових досліджень продовжувачів ідей славетного науковця.

У своєму виступі «Стратегічні напрями трансформації бібліотечної практики» учень і колега М. С. Слободяника, зав. відділу Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, кандидат історичних наук, доцент **О. Г. Кириленко** зацентрував увагу на основних ідеях творчого спадку М. С. Слободяника, чим засвідчив актуальність здійснених професором досліджень, їх суголосність з проблемами сучасної української бібліотечної освіти, науки і практики.

Значну увагу учасники засідання приділили обговоренню комплексу питань, порушених зав. кафедри документознавства та інформаційно-аналітичної діяльності ПВНЗ «Європейський університет», доктором філософії, професором **Ю. І. Палехою** у доповіді «Техніко-технологічна культура бібліотеки в цифрову епоху». Вчений наголосив, що за умов глобальної інформатизації найважливішим чинником суспільного розвитку, дієвим засобом піднесення результативності всіх галузей життєдіяльності людей є сучасні інформаційно-комунікаційні технології, спрямовані на накопичення, збереження і забезпечення оптимальних способів подання інформації. Концентрація великих масивів теоретичного та емпіричного матеріалу, розвиток наук інформаційно-комунікаційного циклу висувають необхідність розроблення нового напрямку досліджень інформаційної культури суб'єктів соціального управління. Насамперед, йдеться про бібліотечні установи як організаційні форми індивідуальної діяльності їхніх працівників. Актуальність розгляду питання

«інформаційної культури бібліотеки» як продукту сукупної діяльності її працівників, головного об'єкта їхньої культурної творчості продиктована необхідністю систематизації накопиченого знання з цього предмета, аналізу її елементів, складників, визначення напрямів дослідження у контексті формування цифрового суспільства.

Підвищений інтерес у присутніх викликав виступ доцента НАКККіМ, головного бібліотекаря Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, кандидата історичних наук, доцента **О. М. Збанацької** «Ідеї М. С. Слободяника щодо формування теоретичних засад документної евристики», який завершився відеопоказом із домашнього архіву. Це була своєрідна подорож у часі. З величезного екрана до учасників засідання промовляв енергійний та безкомпромісний М. С. Слободяник.

У спільній доповіді «Бібліотечні послуги і сервіси як важливий чинник популяризації української науки в сучасному інформаційному просторі» старшого наукового співробітника НБУВ, кандидата історичних наук, доцента **О. З. Клименко** і молодшого наукового співробітника НБУВ **О. Л. Сокур** було наголошено, що взаємодія бібліотек НАН України вкрай необхідна для ефективного впровадження передових інформаційних технологій. Запорукою успішної взаємодії бібліотек НАН України виступає єдність основних взаємопов'язаних компонентів їхньої структури: бібліотечно-інформаційні ресурси, бібліотечно-бібліографічні та інформаційні послуги, матеріально-технічна база та програмно-технологічне забезпечення, кадрове забезпечення, користувачі та їхні інформаційно-знанцеві потреби. Вирішуючи завдання бібліотечно-інформаційного обслуговування, бібліотеки НАН України забезпечують користувачам широкий доступ до електронних ресурсів та послуг як у локальному, так і у віддаленому режимах задля інтеграції наукових інформаційних ресурсів та створення консолідованого наукового інформаційного простору країни.

Усі доповіді супроводжувалися презентаціями, що унаочнювало і поглиблювало розкриття питань, які порушувалися їхніми авторами. Засідання проходило в інтерактивному режимі, на високому професійному рівні. На жаль, часові рамки не дали можливість виступити всім бажаючим.

У рамках заходу працювала книжкова виставка, яка репрезентувала науковий доробок професора М. С. Слободяника.

Оксана Клименко,
кандидат історичних наук, доцент,
старший науковий співробітник НБУВ